

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.08.2002
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	23.04.2005
Avaldamismärge:	

Kohtuekspertiisiseadus

Vastu võetud 30.05.2001
[RT I 2001, 53, 309](#)
jõustumine 01.01.2002

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
15.05.2002	RT I 2002, 47, 297	01.01.2003
19.06.2002	RT I 2002, 61, 375	01.08.2002

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Kohtuekspertiisiseaduses sätestatakse kohtuekspertiisi, riikliku ekspertiisiasutuse ja riiklikult tunnustatud eksperdi õiguslik seisund ning eksperdi õiguste ja kohustuste tekke alused kriminaalmenetluses, tsiviil- ja halduskohtumenetluses ning haldusõiguserikkumise asja menetluses (edaspidi *menetlusasi*).

(2) Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse (RT I 2001, 58, 354) sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.
[[RT I 2002, 61, 375](#)- 1. 08. 2002]

§ 2. Kohtuekspertiis

Kohtuekspertiis on menetlusasjas eksperdiks määratud isiku erialane tegevus, mille eesmärk on uurida esitatud materjali ja anda ekspertiisiülesandest lähtudes teaduslikult põhjendatud eksperdiarvamus.

§ 3. Eksperdiarvamus

Eksperdiarvamus on tõendamisel tähtsa asjaolu kohta tehtud ja ekspertiisiaktis väljendatud kategooriline või tõenäoline eksperdijäreldus.

§ 4. Ekspert

[Lõike 1 sõnastus kuni 31. 12. 2002]

(1) Ekspert on isik, kes kohtuekspertiisi (edaspidi *ekspertiis*) tehes kasutab mitteõiguslikke eriteadmisi.

[Lõike 1 sõnastus alates 1. 01. 2003]

(1) Käesoleva seaduse tähenduses on ekspert isik, kes kohtuekspertiisi (edaspidi *ekspertiis*) tehes kasutab mitteõiguslikke eriteadmisi

(2) Eksperdiks võib olla kohtuekspert, riiklikult tunnustatud ekspert või menetleja määratud muu isik.
[[RT I 2002, 47, 297](#)- jõust. 01.01.2003]

2. peatükk

KOHTUEKSPERT JA EKSPERTIISIASUTUS

1. jagu Kohtuekspert

§ 5. Kohtuekspert

Kohtuekspert on riiklikus ekspertiisiasutuses töötav isik, kelle tööülesanne on teha ekspertiise.

§ 6. Kohtuekspertide esitatavad nõuded

(1) Kohtuekspertina võib töötada isik, kes:

- 1) on teovõimeline;
- 2) valdab eesti keelt seadusega või seaduse alusel kehtestatud ulatuses;
- 3) on omandanud ekspertiisialal nõutava kõrghariduse Eesti Vabariigi kõrgkoolis või kelle haridus vastab sellele tasemele;
- 4) on töötanud ekspertiisi- või teadusasutuses või muul töökohal sellel ekspertiisialal vähemalt kaks aastat vahetult enne kohtuekspertina tööle asumist.

(2) Kohtuekspertina ei või töötada isik:

- 1) kes on süüdi mõistetud tahtlikult toimepandud kuriteo eest;
- 2) keda on korruptsioonivastase seaduse (RT I 1999, 16, 276; 87, 791; 2000, 25, 145) rikkumise eest karistatud halduskorras;
- 3) kes on lähedases suguluses (vanavanemad, vanemad, vennad, õed, lapsed ja lapselapsed) või hõimluses (abikaasa, abikaasa vanemad, vennad, õed ja lapsed) töökohta vahetult kontrolliva töötaja või vahetu ülemusega;
- 4) kes tervise tõttu ei saa kohtuekspertina töötada. Kahtluse korral teeb isiku terviseseisundi kindlaks arstlik komisjon.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 1 ja 2 sätestatud keeld ei laiene isikule, kelle karistusandmed on kustutatud karistusregistrist karistusregistri seaduse (RT I 1997, 87, 1467; 1998, 111, 1830) kohaselt.

§ 7. Kohtueksperti vande

(1) Töölepingu sõlmimisel annab kohtuekspert tööandjale järgmise vande:

«Mina, (nimi), töotan täita kohtueksperti ülesanded ausalt ning anda eksperdiarvamuse erapooletult, oma eriteadmiste ja südametunnistuse kohaselt. Olen teadlik, et teadvalt vale eksperdiarvamuse andmise eest kohaldatakse karistust vastavalt kriminaalkoodeksi §-s 175 sätestatule.»

(2) Kohtuekspert kirjutab vande alla ja kuupäevastab selle. Vande allkirjastatud tekst lisatakse tööandja käes olevale töölepingu eksemplarile.

2. jagu Riiklik ekspertiisiasutus

§ 8. Riiklik ekspertiisiasutus

(1) Riiklik ekspertiisiasutus (edaspidi *ekspertiisiasutus*) on riigiasutus, mille tegevuse põhieesmärk on teha ekspertiise.

(2) Ekspertiisiasutuse juhina saab töötada isik, kes vastab käesoleva seaduse § 6 nõuetele.

(3) Ekspertiisiasutuste nimekirja ja ekspertiisiasutuses töötavate ekspertide palgaastmed kinnitab Vabariigi Valitsus.

§ 9. Ekspertiisiasutuste pädevus

(1) Ekspertiisiasutused teevad järgmisi ekspertiise:

- 1) kohtuarstlike ekspertiise;
- 2) kohtubioloogiaekspertiise;
- 3) kohtukeemiaekspertiise;
- 4) kriminalistikaekspertiise;
- 5) muid ekspertiisiasutuse põhimääruses ettenähtud ekspertiise.

(2) Kohtuarstlike, kohtukeemia-, kohtubioloogiaekspertiiside loetelu kinnitab Vabariigi Valitsus või tema määratud pädev minister. Vabariigi Valitsus või tema määratud pädev minister võib kehtestada kohtuarstlike, kohtukeemia- ja kohtubioloogiaekspertiisidele esitatavad nõuded.

(3) Kriminallistikaekspertiiside loetelu kinnitab Vabariigi Valitsus või tema määratud pädev minister.

3. peatükk

RIIKLIKULT TUNNUSTATUD EKSPERT

§ 10. Riiklikult tunnustatud ekspert

Riiklikult tunnustatud ekspert on isik, kes on kantud riiklikult tunnustatud ekspertide nimekirja.

§ 11. Riiklikult tunnustatud ekspertide nimekiri

(1) Riiklikult tunnustatud ekspertide nimekirja (edaspidi *nimekiri*) koostamise eesmärk on tagada ülevaade asjatundjatest, keda saab kasutada ekspertiiside tegemisel.

(2) Riiklikult tunnustatud eksperdid kantakse nimekirja teadusvaldkonniti ning nende kohta esitatakse järgmised andmed:

- 1) ees- ja perekonnanimi;
- 2) kontaktaadress ja sidevahendi number;
- 3) nimekirja kandmise ja riikliku tunnustuse lõppemise aeg. Vajaduse korral kantakse nimekirja ka märkused eksperdi kitsama eriala kohta.

(3) Nimekirja peab Justiitsministeerium.

(4) Justiitsministeerium avaldab riiklikult tunnustatud ekspertide vajaduse kohta teateid üleriigilises päevalehes.

(5) Nimekirja pidamise korra kinnitab Vabariigi Valitsus või tema määratud pädev minister.

§ 12. Riiklikult tunnustatud eksperdi nimekirja kandmine

(1) Nimekirja kantakse isik, kes vastab käesoleva seaduse § 6 lõike 1 punktides 1, 3 ja lõike 2 punktides 1 ja 2 nimetatud nõuetele ning:

- 1) kes on vähemalt kolm aastat vahetult enne nimekirja kandmise taotlemist töötanud teadusvaldkonnas, milles taotletakse riiklikku tunnustamist ning mis annab ekspertiisi tegemiseks siseriiklikult tunnustatud nõuete kohase kvalifikatsiooni;
- 2) kellel on võimalik kasutada eksperdiuuringuteks vajalikke tehnikavahendeid;
- 3) kellel on alaline sissetulek.

(2) Nimekirja ei kanta isikut, kes töötab kohtuekspertina ekspertiisiasutuses.

(3) Teenistus- või töösuhtes oleva isiku võib kanda nimekirja vaid siis, kui on kindlaks tehtud, et ta vabastatakse ekspertiisi tegemise ajaks teenistus- või tööülesannete täitmisest.

(4) Isikud kantakse nimekirja teadusvaldkondades, milles tavatsetakse määrata ekspertiise.

§ 13. Avaldus

(1) Isik kantakse nimekirja tema kirjaliku avalduse alusel.

(2) Avaldus esitatakse Justiitsministeeriumile.

(3) Avalduses tuleb märkida järgmised andmed:

- 1) ees- ja perekonnanimi;
- 2) isikukood;
- 3) teadusvaldkond või -valdkonnad, milles riiklikku tunnustamist taotletakse;
- 4) hariduskäik ja erialase teenistuskäigu kirjeldus;
- 5) kontaktaadress ja sidevahendi number;
- 6) isiku omakäeline kinnitus, et ta vastab käesoleva seaduse § 12 nõuetele.

(4) Avaldusele lisatakse erialast haridust tõendav dokument, teave ekspertiisi tegemiseks vajalike tehnikavahendite kasutamise võimaluse ja alalise sissetuleku kohta, tööandja või teenistuja vahetu ülemuse kinnitus käesoleva seaduse § 12 lõikes 3 nimetatud nõude järgimise kohta ning soovitus erialaselt kutsetühingult või kaks soovitust erialal tunnustatud asjatundjatelt või andmed vastava asutuse või volitatud juriidilise isiku poolt tunnustamise (atesteerimine, litsentseerimine või muu vorm) kohta. Avaldusele võib erialase sobivuse kohta lisada ka muid andmeid.

§ 14. Avalduse läbivaatamine

Avalduse põhjal kontrollitakse isiku vastavust käesoleva seaduse § 12 nõuetele. Justiitsministeerium võib selle kohta koguda lisaandmeid järelepärimiste kaudu ja nõuda lisaandmeid ka avalduse esitajalt.

§ 15. Nimekirja kandmise otsustamine

[RT I 2002, 61, 375- 1. 08. 2002]

(1) Isiku nimekirja kandmise otsustab justiitsminister kahe kuu jooksul, arvates avalduse saabumisest. Käesoleva seaduse §-s 14 nimetatud lisaandmete kogumisel võib Justiitsministeerium tähtaega pikendada kuni kolme kuuni.

(2) [Kehtetu - RT I 2002, 61, 375- 1. 08. 2002]

(3) [Kehtetu - RT I 2002, 61, 375- 1. 08. 2002]

§ 16. Nimekirja avalikustamine

(1) Justiitsministeerium tagab nimekirja kättesaadavuse kohtutele ja Politseiametile.

(2) Kohus võimaldab kohtu ruumides nimekirjaga tutvuda kõigil soovijatel.

§ 17. Riiklikult tunnustatud eksperdi vanne

(1) Enne nimekirja kandmist annab isik justiitsministrile järgmise vande:
«Mina, (nimi), töotan täita riiklikult tunnustatud eksperdi ülesanded ausalt ning anda eksperdiarvamuse erapooletult oma eriteadmiste ja südametunnistuse kohaselt. Olen teadlik, et teadvalt vale eksperdiarvamuse andmise eest kohaldatakse karistust vastavalt kriminaalkodeksi §-s 175 sätestatule.»

(2) Isik kirjutab vandetekstile alla ja kuupäevastab selle.

(3) Käesoleva seaduse § 18 kohaselt riikliku tunnustuse tähtaja pikendamise korral uut vannet ei anta. Kui isik nimekirjast kustutatakse, kaotab vanne kehtivuse.

§ 18. Riikliku tunnustuse tähtaeg

(1) Isik kantakse nimekirja kolmeks aastaks.

(2) Riiklik tunnustus lõpeb nimekirja kandmisest alates kolmanda aasta 15. detsembril.

(3) Riiklikult tunnustatud eksperdi kirjalikul taotlusel võib riikliku tunnustuse tähtaega korduvalt pikendada, kui on täidetud käesoleva seaduse § 12 nõuded. Riiklikult tunnustatud ekspert annab käesoleva seaduse § 12 nõuete täitmise kohta kirjaliku kinnituse.

(4) Riikliku tunnustuse tähtaja pikendamise taotlus tuleb esitada Justiitsministeeriumile hiljemalt kolm kuud enne riikliku tunnustuse tähtaja lõppemist.

(5) Taotluses loetletakse menetlusaasjad, milles isik on riiklikult tunnustatud eksperdina ekspertiise teinud, ning tema sagedase määramise korral viimase kalendriaasta menetlusaasjad.

(6) Riikliku tunnustuse pikendamise otsus tehakse käesoleva seaduse §-s 14 ja § 15 lõikes 1 sätestatud korras.

§ 19. Riikliku tunnustuse lõppemine

(1) Riiklik tunnustus lõpeb ja isik kustutatakse nimekirjast, kui:

- 1) riiklikult tunnustatud ekspert esitab Justiitsministeeriumile kirjaliku avalduse enda nimekirjast kustutamise kohta;
- 2) möödub tunnustuse tähtaeg ja tähtaja pikendamise taotlust ei ole esitatud või kui taotlust ei rahuldata;
- 3) riiklikult tunnustatud ekspert sureb.

(2) Riikliku tunnustuse lõppemine ei takista ekspertiisi tegemist pooleliolevas menetlusaasjas.

§ 20. Riikliku tunnustuse kehtetuks tunnistamine

[RT I 2002, 61, 375- 1. 08. 2002]

(1) Riikliku tunnustuse kehtetuks tunnistamise otsustab justiitsminister ja isik kustutatakse nimekirjast, kui:
1) ilmneb, et isiku nimetamise ajal ei olnud käesoleva seaduse § 12 lõigetes 1 ja 3 nimetatud nõuded täidetud või kui need on hiljem ära langenud, välja arvatud käesoleva seaduse § 19 lõike 1 punktis 3 nimetatud juhul;
2) riiklikult tunnustatud ekspert keeldub seadusliku aluseta ekspertiisi tegemast või kui ta mõjuva põhjuseta viivitab ekspertiisi tegemisega või ei ilmu menetleja kutsel ning menetleja teeb ettepaneku riikliku tunnustuse kehtetuks tunnistamiseks.

(2) [Kehtetu - RT I 2002, 61, 375- 1. 08. 2002]

(3) [Kehtetu - RT I 2002, 61, 375- 1. 08. 2002]

§ 21. Teatamiskohustus

Käesoleva seaduse § 13 lõikes 3 nimetatud andmete muutumisest on riiklikult tunnustatud ekspert kohustatud viivitamata kirjalikult teatama Justiitsministeeriumile.

4. peatükk EKSPERDI ÕIGUSED JA KOHUSTUSED

§ 22. Eksperti õiguste ja kohustuste tekke alus

Eksperti õigused ja kohustused tekivad kohtuekspertil ekspertiisimäärusele märgitud ekspertiisikorralduse alusel ja muul isikul menetleja ekspertiisimääruse alusel.

§ 23. Eksperti õigused ja kohustused

(1) Eksperti õigused ja kohustused ekspertiisi tegemisel sätestatakse menetlusseadustes.

(2) Lisaks menetlusseadustes sätestatule on ekspert kohustatud:

- 1) ekspertiisi tegemisel juhendama ja kontrollima abipersonali tegevust;
- 2) säilitama ekspertiisiandmed vastavalt käesoleva seaduse §-s 25 sätestatule.

§ 24. Abipersonali kasutamine

Ekspertil on õigus kasutada eksperdiuuringutes abipersonali. Ekspert juhendab eksperdiuuringute tegemisel abipersonali ja kontrollib nende tegevust.

§ 25. Andmete säilitamise kohustus

(1) Riiklikult tunnustatud ekspert peab tehtud ekspertiiside arvestust ja säilitab arvestusandmetena:

- 1) ekspertiisi määranud menetleja nime;
- 2) menetluse numbrit;
- 3) ekspertiisimääruse kuupäeva;
- 4) ekspertiisi liigi;
- 5) ekspertiisiobjekti või isiku andmed, kelle kohta ekspertiis on määratud;
- 6) ekspertiisiakti või ekspertiisist keeldumise akti koostamise kuupäeva.

(2) Ekspert on kohustatud säilitama arvestusandmeid viis aastat.

(3) Ekspertiisiasutuses säilitatakse arvestusandmeid ja ekspertiisiakti koopia või ekspertiisi tegemisest keeldumise akti koopia seadusega või seaduse alusel sätestatud korras.

5. peatükk EKSPERTIISI RAHASTAMINE

§ 26. Ekspertiisiasutuse kulud seoses ekspertiisi tegemisega menetluses

(1) Kohtuekspertiisi tehtud ekspertiisi maksumuse määrab kindlaks ekspertiisiasutus, arvestades ekspertiisile kulutatud aega ja vahendeid ning menetleja kutsel kohtuekspertiisi ilmumise kulusid. Selle kohta lisatakse õiend ekspertiisiaktile või ekspertiisi tegemisest keeldumise aktile.

(2) Ekspertiisiasutuse kulude arvestamise ja hüvitamise korra kinnitab Vabariigi Valitsus.

(3) Ekspertiisiasutustes tehtavate ekspertiiside hinnakirja kinnitab justiitsministri ettepanekul Vabariigi Valitsus.

§ 27. Riiklikult tunnustatud ekspertiisi ja ekspertiisimääratud muu isiku kulud

Riiklikult tunnustatud ekspertiisi ja menetleja poolt ekspertiisimääratud muu isiku tehtud ekspertiisi kulud hüvitatakse menetlusseadustes sätestatud korras.

6. peatükk

RAKENDUSSÄTTED

§ 28. [Käesolevast tekstist välja jäetud]

§ 29. Kohtueksperti vande andmise erisused

Ekspertiiside tegemiseks tööle võetud isik, kes vastab kohtuekspertdile esitatavatele nõuetele, annab temaga töölepingu sõlminud isikule käesoleva seaduse §-s 7 nimetatud vande seaduse jõustumisest alates kuue kuu jooksul.

§ 30. Ekspertiisiasutuse põhimääruse seadusega kooskõlla viimine

Ekspertiisiasutuse põhimäärus viiakse käesoleva seaduse nõuetega kooskõlla seaduse jõustumisest alates kuue kuu jooksul.

§ 31. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2002. aasta 1. jaanuaril.